

Seletuskiri

Tallinna Linnavalitsus

Korralduse eelnõu

„Astangu-Mäeküla looduskoosluste kohaliku kaitse alla võtmise menetluse algatamine” juurde

Tallinna Linnavalitsus algatab Astangu-Mäeküla looduskoosluste kaitse alla võtmise menetluse.

[Looduskaitseseaduse](#) § 8 lõike 1 kohaselt on igaühel õigus esitada kaitse alla võtmise algatajale ettepanek loodusobjekti kaitse alla võtmiseks. Ettepaneku võtta Astangu-Mäeküla looduskooslused kaitse alla esitasid 45 isikut märtsis 2021. aastal.

[Looduskaitseseaduse](#) § 9 lõige 2 sätestab, et loodusobjekti kohaliku kaitse alla võtmise menetluse algatab ja viib läbi kohalik omavalitsus. Tallinna Linnavolikogu on 28. mai 2009 määruse nr 18 „[Loodusobjekti kohaliku kaitse alla võtmise menetlus](#)” (edaspidi *määrus*) kohaselt algatab loodusobjekti kaitse alla võtmise menetluse Tallinna Linnavalitsus. Määruse § 2 lõike 1 kohaselt esitatakse Tallinna linnas [looduskaitseseaduse](#) § 8 lõikes 2 sätestatud nõuetele vastav loodusobjekti kohaliku kaitse alla võtmise ettepanek Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalametile, kes määruse § 2 lõike 2 kohaselt selgitab välja, kas ettepanek vastab [looduskaitseseaduse](#) § 7 sätestatud loodusobjekti kaitse alla võtmise eeldustele. Määruse § 3 lõike 1 kohaselt korraldab Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet põhjendatud ettepaneku korral hiljemalt järgneva vegetatsiooniperioodi jooksul ekspertiisi loodusobjekti kaitse alla võtmise eelduste tuvastamiseks.

Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet tellis Astangu-Mäeküla looduskoosluste kaitse alla võtmise eelduste ja põhjendatuse kohta ekspertiisi mais 2021. Ekspertiis, mille koostas elustiku ekspert, maastikuökoloogia ja keskkonnakaitse magister Lauri Klein, valmis oktoobris 2021. Ekspert leidis, et Astangu-Mäeküla piirkonnas esinevad looduskaitse seaduses sätestatud eeldused kohaliku omavalitsuse tasandi kaitseala loomiseks ning ettepanek piirkonda kohaliku omavalitsuse tasandi kaitseala moodustamiseks on põhjendatud. Ekspertiisi hinnangul on Tallinna linna mastaabis haruldane, et Astangu-Mäeküla piirkonnas on sedavõrd mitmekesine looduskoosluste kontsentratsioon suhteliselt väikesel alal.

Kavandatava kaitseala territooriumil paiknevad mitmete I, II ja III kaitsekategooria taime- ja loomaliikide elupaigad. Alal paikneb muuhulgas üks olulisemaid II kaitsekategooria nahkhiireliikide parvlemis- ja talvituspaiku Eestis, kust liigub läbi tuhandeid loomi. Siin asub Tallinna liigirikkaim kimalaste elupaik (22 liiki, kellest 13 liiki looduskaitse all) ja üks linna liigirikkamaid päevaliblikate elupaiku (42 liiki).

Kavandataval kaitsealal kasvab enam kui 10 kaitsealust taimeliiki, neist kaks I kaitsekategooria liiki. Eriti haruldaseks teeb Astangu-Mäeküla kaitseala piirkonna kõrge väärtuslike looduskoosluste mitmekesisus. Kui Tähetorni tänava äärses metsas võib leida nii endistele puisniitudele ja puiskarjamaadele kasvanud vanu laialehiseid ja segametsi, mis on refuugiumiks siin peituvatele põtradele, metssigadele, metsskitsedele ja mitmetele väikeimetajatele, siis neist põhja pool, paeastangu pealsel alal on säilinud avatud loopealsed, mis on liigestatud paeõnaruste ja pragudega, kus kasvavad kaitsealused paekaljude taimed. Tegemist on Tallinna linna ühe suurima säilinud loopealsega. Kavandatavat kaitseala läbib Põhja-Eesti pankrannik. Niidualadel, mis jäävad kaitseala idaossa, Järveotsa oja ja endise raudteetammi vahele, elutseb palju tolmeldajaid, aga ka mitmeid avamaastikule iseloomulikke linde, nagu nt rukkirääk ja punaselg-õgija. Piirkond on Tallinna üks mitmekesisemaid haudelindude elupaiku, kus pesitseb 60 liiki linde ning pesitsustihendus on 900 paari/km.

Paeastangu esisel alal laiuvad haruldased lodu-sanglepikud, mille liigniiske pinnas ja siin-seal leiduvad veekogud muudavad ala Tallinna parimaks kaitsealuste kahepaiksete ja roomajate sigimis- ja elupaigaks. Siinsete lodumetsade väärtuslikud kooslused on heas seisundis, aga tugevalt ohustatud ümbritsevast linnakeskkonna pealetungist. Kahepaikseid leidub alal kokku neli liiki (rohukonn, rabakonn, harilik kärnkonn ja tähnikvesilik) ja roomajaid samuti neli liiki (rästik, nastik, vaskuss ja arusisalik). Kõik need liigid kuuluvad III kaitsekategooria liikide hulka.

Kavandatud Astangu-Mäeküla kaitseala on ülelinnalise tähtsusega roheala ja väga oluline osa linna rohevõrgustikust. Ala pakub Tallinna linna ja Harku valla elanikele arvukalt ökosüsteemiteenuseid ehk loodushüvesid. Ala kasutavad aktiivselt nii tervisesportlased kui ka loodushuvilised ja korilased. Siinsete radade ja teede võrgustik on intensiivses kasutuses ja tänu sellele püsivad külastajad pigem väljakujunenud radadel. Erinevad looduskooslused ning neile iseloomulikud liigid on hästi vaadeldavad, mistõttu sobib ala hästi elurikkuse tundmaõppimiseks ja loodusõppe korraldamiseks. Alal levivad laialemasid ja segametsad on inimestele atraktiivsed ja kõrge loodusharidusliku potentsiaaliga. Kunagise talumaastiku ja militaarajaloo elemendid on väärtuslikud pärandkultuuriobjektid.

Avalik väljapanek toimub 1. juulist kuni 15. augustini 2022, mille jooksul saab loodusobjekti kaitse alla võtmise määruse eelnõuga ja menetluse käigus saadud või koostatud dokumentidega tutvuda Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalametis (Harju tn 13, Tallinn) ja Haabersti Linnaosa Valitsuses (Ehitajate tee 109a/1, Tallinn). Ühtlasi on materjalid kättesaadavad Tallinna veebilehel www.tallinn.ee/est/keskkond/Astangu-Maekula-kaitseala.

Avaliku väljapaneku kestel saab Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalametile esitada kirjalikult ettepanekuid ja vastuväiteid, millele amet vastab kahe nädala jooksul pärast väljapaneku lõppemist. Pärast ettepanekute ja vastuväidete menetlemist ning kaitse alla võtmise määruse eelnõu uuendamist korraldab Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet avaliku arutelu. Loodusobjekti kaitse alla võtmise avaliku arutelu aeg ja koht avaldatakse menetluse algatamise teates.

Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet avaldab kaitse alla võtmise menetluse algatamise teate ajalehes, milles Tallinna linn avaldab ametlikke teadaandeid. Ühtlasi teeb Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet korralduse teatavaks kavandatava kaitseala territooriumil asuvate kinnistute omanikele, Haabersti Linnaosa Valitsusele ja Tallinna Linnaplaneerimise Ametile.

Korraldust on võimalik vaidlustada Tallinna Halduskohtus (Pärnu mnt 7, Tallinn 15082) 30 päeva jooksul arvates korralduse teatavakstegemisest.